

2.1. Christianshavns Vold

Københavns sø- og landbefæstning, som kan føres tilbage til 1100-tallets middelalderfæstninger, er et enestående bygningsværk i europæisk sammenhæng. Befæstningen er et kombineret anlæg bestående af en halvcirkelformet landbefæstning, hvor Kastellet i nord i dag fremstår nyrenoveret, og hvor befæstningen omkring den indre by kun lader sig genkende i parkanlæggenes søer, og den halvcirkelformede søbefæstning, hvor volden, alle bastioner, redaner og grave stadig kan opleves. Søbefæstningen – Christianshavns Vold fra sidste halvdel af 1600-tallet – er et af landets mest monumentale fortidsminder, som trods sin udstrækning og beliggenhed i hovedstadsområdet og på trods af den stigende bebyggelse gennem de senere år fremstår bemærkelsesværdig intakt.

Op igennem 1600-tallet blev Københavns befæstning moderniseret og udvidet i flere omgange. I 1623 var selve befæstningen færdig. Som fortsættelse af befæstningen blev Christianshavns Vold i 1682-92 forlænget mod nord ved anlæggelsen af Nyværk. Det nye voldanlæg gik fra Løvens Bastion i syd, mellem Torvegade og Bådsmadsstræde, til Hukken i nord, hvor orlogsskibene lå opankret omkranset af en pælespærring. Med denne udbygning af voldanlægget var havnefronten mellem Kastellet og Bremerholm beskyttet, Københavns befæstning var fuldført og fæstningsanlægget omkransede nu København fuldstændigt. Områdets syv bastioner blev opkaldt efter den kongelige familie, fra syd Ulriks Bastion, Sofie Hedevids Bastion, Vilhelms Bastion, Carls Bastion, Frederiks Bastion, Charlotte Amalies Bastion og Quintus Bastion. Foran bastionerne lå voldgraven, Stadsgraven, og foran denne blev i årene 1777-80 gennemført en udbygning med Enveloppen – en smal ydre vold med seks redaner. I bastionerne og redanerne blev der opført krudtmagasiner, voldanlæggets ældste bygninger, som endnu eksisterer i redanerne og de tre nordligste bastioner.

2.2. Bådsmadsstrædes Kaserne og Ammunitionsarealet

Bådsmadsstrædes Kaserne blev opført i 1836 og er udvidet flere gange. Hovedbygningen – nu kaldet »Fredens Ark« – er den ældste bygning. Ulrichs og Sophie Hedevids Bastioner indgik i kasernen i 1830'erne med laboratoriebygninger i forbindelse med fremstilling af ammunition. Størstedelen af kasernebygningerne eksisterer stadig.

Christianshavns Vold syd for Torvegade blev opgivet som militært område i 1916 og omdannet til kommunal park. Volden nord for Torvegade indtil Båd-

smadsstrædes Kaserne blev overdraget til Københavns Kommune i 1961 og åbnet for offentligheden. Forsvaret afviklede kasernen og ammunitionsarsenallet i perioden 1967-1971.

2.3. Statens tilsagn til Christiania

Kort tid efter at forsvaret havde forladt området, skete der en ulovlig indflytning, og den 26. september 1971 blev »Fristaden Christiania« grundlagt. Den 31. maj 1972 blev der indgået en foreløbig aftale om Fristaden Christianias brugsret til statens arealer og bygninger i området. Aftalen blev den 14. juni 1973 bekræftet af et tilsagn fra Forsvarsministeriet, som omfattede perioden indtil den 31. marts 1976.

Forsvarsministeriet anlagde den 1. april 1976 en udsættelsessag, der sluttede 2. februar 1978 ved Højesterets stadfæstelse af Landsrettens kendelse om øjeblikkelig rydning af Christiania. Dommen fik ikke konsekvenser for fristaden. Folketinget besluttede i februar 1978, at der skulle laves en lokalplan for området. I mellemtiden kunne fristaden eksistere under særlige betingelser, som blev bekendtgjort i Statstidende.

I juni 1989 vedtog Folketinget Christianialoven, hvis formål er at muliggøre Christianias fortsatte anvendelse af området. Loven ændrer de sædvanlige plan- og beslutningsprocesser og giver forsvarsministeren en række beføjelser med henblik på at gennemføre bestemmelserne i lokalplanen og beskriver et administrativt system med meddelelse af tilladelser til enkeltpersoner og med mulighed for at give påbud og forbud.

Christianialovens individuelle tilladelsessystem blev ikke taget i anvendelse. I stedet indgik Forsvarsministeriet den 10. oktober 1991 en rammeaftale om brugsretten til Christianiaområdet med Christiania som kollektiv. Rammeaftalen indebærer, at Christianias beboere har brugsret til bygningerne og arealet som helhed. Christiania er ansvarlig for betaling af udgifterne til el, vand, renovation, skorstensfejning samt bidrag til brandvæsen og andre ydelser. Christiania skal endvidere vedligeholde bygningerne og arealet. Rammeaftalen er flere gange forlænget, senest med udløb til den 1. juli 2004. Rammeaftalen blev i 1996 suppleret af en udviklingsplan og et tillæg hertil i 2002.

3. Gældende ret

3.1. Christianialoven

Christianialoven fra 1989 har til formål at muliggøre Christianias fortsatte anvendelse af området i over-